

EWA SIEMIENIEC-GOŁAŚ
Kraków

ON SOME TURKISH AUXILIARY VERBS IN GIOVANNI MOLINO'S *DITTIONARIO DELLA LINGUA ITALIANA, TURCHESCA* (1641)

Keywords: Ottoman Turkish, auxiliary verbs in Turkish

Abstract

Some Turkish verbs, besides their basic function, have an auxiliary function, forming compound verbs with nominal forms. This function is known not only in modern Turkish but also in Ottoman-Turkish. The purpose of this paper is to present the verbs *etmek*, *olmak*, *eylemek*, *kılmak* as examples of this function.

The lexical material excerpted from Giovanni Molino's seventeenth-century Italian-Turkish Dictionary constitutes the basis for the analysis. When analysing the material we can ascertain that in Ottoman-Turkish the verb *etmek* especially was frequently involved in the process of forming compound verbs, *olmak* rather less so, with *eylemek* and *kılmak* rarely performing this function. Indeed, the verbs *etmek* and *olmak* can still be observed to perform this function in modern Turkish, however, not on the same scale as in Ottoman-Turkish.

Turkish, like other languages, has auxiliary verbs. However, it is hard to give a precise list of Turkish auxiliary verbs since opinion among scholars is not consistent. According to Gencan (1971: 268) there are only four verbs in the Turkish language that function as auxiliary verbs:

Ad soylu sözcüklere iş, devim, oluş, kılış ve yargı anlamı katan ve asıl görevi bu olan sözcüklere yardımcı eylem denir. Yardımcı eylemlerin başlıcaları şunlardır: *etmek*, *eylemek*, *olmak*, *kılmak*...

Lewis (1975:154–156) indicates that *yapmak* and *buyurmak* are also examples of this auxiliary function. As for the verb *buyurmak* he makes the following comment: “*buyurmak* properly means ‘to order’ and was used in courtly speech as a substitute for other verbs including *etmek* and *eylemek*...”.

From a slightly different perspective, the authors of a recently published Turkish grammar wrote:

An auxiliary verb cannot stand on its own and occurs with another verb or nominal.

There are three types of auxiliary verb in Turkish:

- (i) Bound auxiliaries: These are the suffixes *-(y)Abil-*, *-(y)Iver-*, *-(y)Ayaz*, *-(y)Adur*, *-(y)Akal*.
- (ii) Free auxiliaries: These are verbs such as: *ol-* (which is also one of the forms of the copula), *et-*, *gel-*, *dur-*, *kal-*, *düş-*, *bulun-*, *eyle-* and *buyur-*.
- (iii) *i-* / *-(y)-*: These are also forms of the copula... (Göksel, Kerslake: 2005: 156).

It is hard not to disagree with this section of the authors’ rather inexact standpoint, formulated in the first sentence quoted. Indeed, it would seem this statement refers more to sub-sections (i) and (iii), but not to those verbs called by the authors “free auxiliaries”, since the verbs indicated in sub-section (ii) function as individual verbs and have their own meaning, e.g.: *et-* ‘to do’; *gel-* ‘to come’; *dur-* ‘to stand-’, etc. At the same time, however, they do function as auxiliary verbs.

Majda (2001: 85) in his book concerning the Turkish language comments briefly on the issue of compound verbs, dividing them into two groups: analytical and syntactic. As examples of Turkish auxiliary verbs he enumerates: *olmak* ‘to be’, *etmek* ‘to do’, *bulunmak* ‘to be in’, *kılmak* ‘to do’. He also mentions that there are many other verbs in Turkish that function as auxiliary verbs, forming numerous phrases and idioms, e.g. *almak*, *açmak*, *bulmak*, *çekmek*, *durmak*, *gelmek*, *kalmak*, *vermek*, and others.

Stachowski (2007: 377–381) in his recently published grammar book lists selected auxiliary verbs (*durmak*, *gelmek*, *gitmek*, *görmek*, *kalmak*, *vermek*, *yazmak*), with numerous examples of their use. As for the verbs *etmek* and *olmak*, he mentions them when describing the forms and voice of verbs (Stachowski 2007: 246).

Auxiliary verbs were also used in Ottoman-Turkish. One can find an abundance of Turkish verbal material in the seventeenth-century Italian-Turkish Dictionary by Giovanni Molino.¹ Molino’s work includes not only verbs with their basic meaning but also some verbs that perform an auxiliary function.

When studying the lexical material from Molino’s Dictionary one can notice that the verbs most commonly functioning in an auxiliary role are the verbs: *etmek* ‘to do’ and *olmak* ‘to be’. They appear in numerous phrases and idioms. Despite the fact that the verbs *kılmak* ‘to do’ and *eylemek* ‘to do’ were very frequent in the Ottoman-Turkish language, in Molino’s Dictionary they both only appear very infrequently. The verb *buyurmak* ‘to order to be done, to decree’ is also mentioned in the analysed material

¹ Giovanni Molino was a seventeenth-century interpreter of the Turkish language and author of *Dittionario della lingua Italiana, Turchesca* published in Rome in 1641. For more on the author and his work see also: Adamović (1974: 37–67), Świącicka (1985/86: 329–342), Taniş (1989), Siemienieć-Gołaś (2005).

only once. However, in this analysis we do not take this verb into consideration because in Molino's Dictionary not even its basic verbal meaning is included, only its nominal meaning, cf.: *buyurmak* (buiurmak) 'statuto, ordinatione' (430).

Therefore, the present analysis is focused mainly upon the verbs *etmek* and *olmak* in their auxiliary role within compound verbs, and in some cases also within longer phrases and idioms. We also present some phrases with the verbs *kılmak* and *eylemek*, however, the latter appears only once in Molino's Dictionary, with the former mentioned twice.

etmek (etmek) 'fare' (142);

adavet etmek (adauet etmek) 'abominare' (5); *adavet etmek* (adauet etmek) 'odiare, portar' odio' (278) – cf.: *adavet* 'hostility, hatred';

adet etmek (adet etmek) 'vsare' (488) – cf.: *adet* 'custom, practice, usage';

af etmek (af etmek) 'perdonare' (299) – cf.: *affetmek* '1. to forgive. 2. to excuse. 3. to pardon';

aforoz etmek (afforos etmek) 'scommunicare' (386) – cf.: *aforos*, *aforoz etmek* 'to excommunicate';

ağır gün etmek (aghir ghiun etmek) 'solēnizzare' (409) – cf.: *kutlamak*, *bayram yapmak* 'to celebrate';

ah etmek (ah etmek) 'sospirare' (414) – cf.: *ah etmek* 'to sigh';

ahri etmek (achri etmek) 'cessare, finire' (87); *ahir etmek* (achr, etmek) 'compire, finire' (99); *ahrin etmek* (achrin etmek) 'finire' (148); *ahrin eda etmek* (achrin eda etmek) 'terminare, finire' (453) – cf.: *ahir olmak* 'to come to an end, to finish';

alay etmek (alai etmek) 'resegnare' (342) – cf.: *alay etmek* 'to make fun, to ridicule';

alış veriş etmek (alisc verisc etmek) 'trafficare, mercantare' (462); *alış veriş etmek* (alisc verisc etmek) 'trattare, negoziare, maneggiare' (465) – cf.: *alışveriş etmek* 'to do business, to traffic';

amma etmek (amma etmek) 'acciecare' (7) – contemporary sources do not register such a compound verb.

arz etmek (arsz etmek) 'anuisare' (64); *arz etmek* (arsz etmek) 'significare' (404) – cf.: *arz* 'presentation, demonstration, showing';

arzu etmek (arsu etmek) 'bramare, desiderare' (73); *arz[u] etmek* (arsz etmek) 'supplicare, dimandar in gratia' (443) – cf.: *arzu etmek* 'to wish, to want, to desire';

ayan etmek (aian etmek) 'illustrare' (190); *ayan etmek* (aian etmek) 'manifestare' (243); *ayan etmek* (aian etmek) 'palesare' (289); *ayan etmek* (aian etmek) 'reuelare' (343); *ayan etmek* (aian etmek) 'suelare, scoprire' (440); *ayan eşkere etmek* (aian esc-kiere etmek) 'publicare, palesare' (327); *sözini ayan etmek* (sosini aian etmek) 'spremere' (425) – cf.: *ayan* 'plain, clear, manifest, evident';

aydınluk etmek (aidinluk etmek) 'schiarire, far chiaro' (382) – cf.: *aydınlık* '1. luminous, bright; 2. clear, brilliant';

ayıb etmek (aib etmek) 'disonestare' (123) – cf.: *ayıp* 'shame, disgrace; shameful, disgraceful';

azad etmek (aszad etmek) 'assoluere, liberare' (62); *azad etmek* (aszad etmek) 'liberare, mettere in liberta' (233); *azad etmek* (aszad etmek) 'soluere, liberare' (410) – cf.: *azad etmek* 'to free, to liberate';

- batal etmek* (batal etmek) 'suspendere' (443) – cf.: *battal etmek* 'to cancel officially (document)';
- bazırğanlık etmek* (basirghianlik etmek) 'trafficare, mercantare' (462) – cf.: only: *bazargan* 'merchant';
- bend etmek* (bend etmek) 'legare' (230) – cf.: *bend etmek* 'to bind, fasten, attach to oneself';
- berbad etmek* (berbad etmek) 'annullare' (52) – cf.: *berbad etmek* 'to spoil, to ruin';
- betdua etmek* (betduua etmek) 'maledire' (241) – cf.: *beddua etmek* 'to curse';
- beyan etmek* (beian etmek) 'dechiare' (114); *beyan etmek* (beian etmek) 'esplicare' (136); *beyan etmek* (beian etmek) 'illustrare' (190) – cf.: *beyan etmek* 'to express, declare, announce';
- beylik etmek: zulüm ile beylik etmek* (szulumilhe beiligh etmek) 'tiranniggiare, dominare per forza' (456) – cf.: *beylik* 'rank of a ruler; principality; region ruled over by a ruler';
- böhden etmek* (bohden etmek) 'calumniare, ò vero incolcolpare' (77) – cf.: *bühtan etmek* 'to accuse falsely, to calumniate';
- biretmek* (biretmek) 'vnire' (485) – cf.: *bir* 'one; equal; once; alone';
- birlik etmek* (birlik etmek) 'concardare' (100) – cf.: *birlik* 'unity, oneness; accord';
- cafa etmek* (giafa etmek) 'affligere' (24); *cafe etmek* (giafe etmek) 'molestare' (259); *cafa etmek* (giafa etmek) 'persecutione' (301); *gendisine cafa etmek* (ghiendisine giafa etmek) 'struggersi' (438) – cf.: *cefa etmek* 'to inflict pain, to torment';
- cazılık etmek* (giasilik etmek) 'fatturare' (143); *cazılık etmek* (giasilik etmek) 'stregare' (435) – cf.: only: *cadı* | *cadu* 'witch, wizard; vampire';
- cem etmek* (gem etmek) 'accumulare, amassare' (13); *cem etmek* (giem etmek) 'sommare' (411); *nokrayı cem etmek* (nokrai gem etmek) 'radunar dinari' (335) – cf.: only: *cem* 'collection, mass, group';
- cemiyet etmek: halkı cemiyet etmek* (halki gemijet etmek) 'radunare il popolo' (335) – cf.: *cemiyet* '1. society, association. 2. gathering, assembly';
- cevr etmek* (gieur etmek) 'accorare dare affanno' (10) – cf.: *cevr etmek* 'to torment, torture';
- çağ etmek* (ciagh etmek) 'diuolgare' (126) – perhaps see *çav*² *etmek*;
- çav etmek* (ciau etmek) 'promulgare' (322); *çav etmek* (ciau etmek) 'publicare, diuolgare' (327) – cf.: *çav* '1. prov. fame. 2. arch. news';
- datlı etmek* (datli etmek) 'addolcirsi' (171); *datlı etmek* (datli, etmek) 'adolcire' (19); *datlı etmek* (datli etmek) 'indolcire' (206); *çok datlı etmek* (ciokdatli etmek) 'adolcire molto' (19) – cf.: *tatlı* 'sweet';
- dava etmek* (daua etmek) 'litigare' (235) – cf.: *dava etmek* 'arch. to claim, demand';
- davet etmek* (dauet etmek) 'inuitare' (221); *cinleri davet etmek* (ginleri dauet etmek) 'sconguirare' (386); *eşke* [? = içki] *davet etmek*, *eşkine* [? = içkine] *davet etmek*

² The phonetic change can be possible as in *döğ-* = *döv-* 'to beat'.

- (esc-kine dauet etmek) 'inuitare, far brindisi' (221); *şerayete davet etmek* (sc-eraiete dauet etmek) 'citare, chiamare à ragione' (93) – cf.: *davet etmek* 'to invite'; *degirmi etmek* (deghirmi etmek) 'ritondare' (358); *degirmi etmek* (deghirmi etmek) 'rotondare' (364) – cf.: *değirmilemek* '1. to make circular. 2. to make square'; *derine etmek* (derineg etmek) 'congregare, fare adunāza' (22) – perhaps compare to *dergemek* 'to gather'; *devr etmek* (deur etmek) 'mouimento, circolare' (264), *devretmek* (deuretmek) 'moto' (264); – cf.: *devretmek* '1. to turn over, to transfer. 2. to revolve, to circulate'; *dilek etmek* (dilegh etmek) 'intercedere' (218) – cf.: *dilek etmek* 'arch. to wish (for), to ask (for)'; *dua etmek* (doua etmek) 'benedire' (70) – cf.: *dua etmek* 'to pray'; *duhul etmek* (duhul etmek) 'intrare' (219) – cf.: *duhul* 'entering, entrance'; *düğün etmek* (dughün etmek) 'far nozze' (274) – cf.: *düğün* 'wedding feast'; *dümdüz etmek* (dumdus etmek) 'spianare, appianare' (421) – cf.: *dümdüz* 'quite smooth, quite level; absolutely straight'; *düz etmek* (dus etmek) 'spianare' (421) – cf.: *düz* 'smooth, flat; straight';
- eda etmek* (eda etmek) 'adempire' (18); *eda etmek* (eda, etmek) 'compire, finire' (99); *eda etmek* (eda etmek) 'sodisfare, contentare' (408); *eda etmek*: *hizmeti eda etmek* (hismeti eda etmek) 'adēpire l'offitio' (18) – cf.: *eda etmek* 'law to pay (a debt); to perform (a duty)'; *ehliberat etmek* (ehliberat etmek) 'priuilegiare' (319) – cf.: *ehil* 'qualified, efficient' + *berat* 'patent, warrant, title of privilege'; *eksiklik etmek* (eghsiklik etmek) 'comettere vn fallo' (98) – cf.: *eksiklik* '1. deficiency, defectiveness. 2. absence, lack'; *eset etmek* (eset etmek) 'riuierire' (359, 360) – contemporary sources do not confirm such a compound verb or even its nominal element; *eşkara etmek* (esc-kiaaraetmek) 'vulgare, palesare' (490) – cf.: *eşkere* variant of *aşıkara* 'manifest, evident, clear, open'; *evelki kibi etmek* (euelki kibi etmek) 'tornare à fare come prima' (460) – cf.: *etmek* 'to do'; *evlad etmek* (eulad etmek) 'rifigliare, far figlioli di mono' (347) – cf.: *evlad* | *evlat* 'child; son'; cf.: also *evlad edinmek* '1. to adopt a child. 2. to become a parent'; *eylik etmek* (eylik etmek) 'benfare' (71); *eylik etmek* (eilik etmek) 'giouare' (164) – cf.: *iyilik etmek* 'to do a kindness'; *eyvazın etmek* (eiuasın etmek) 'render la pariglia' (292); *eyvazın etmek* (eiuasın etmek) 'remunerare' (341); *eyvazın etmek* (eiuasın etmek) 'ricompensare' (346); *eyvazın etmek* (eiuasın etmek) 'rimunerare' (350) – contemporary source do not confirm such a compound verb;
- farakat etmek*: *işten farakat etmek* (isc-den farakatetmek) 'abbandonare l'impresa' (3); *gendi vicüdinden farakat etmek* (ghendi vgiudinden farakat etmek) 'abbandonare la vita' (3); *günahden farakat etmek* (ghiunehden farakat etmek) 'ritirarsi da peccati' (358); *zamparalıklan farakat etmek* (szamparalıklan farakat etmek) 'ritirarsi dal putanesimo' (358) – cf.: *ferağ etmek* 'law to cede, to withdraw (from);

- fark etmek* (fark etmek) 'scernere, discernere' (380) – cf.: *fark etmek* '1. to differentiate. 2. to make a difference';
- fayda etmek* (faida etmek) 'acquistare, guadagnare' (16); *fayda etmek* (faida etmek) 'guadagnare' (172); *fayda etmek* (faida etmek) 'riportare vtile' (353) – cf.: *fayda* 'profit; use; advantage';
- fesad etmek* (fesad etmek) 'corrompere, guastare' (108) – cf.: *fesat etmek* 'obs. to plot mischief';
- feth etmek* (fet etmek) 'domare' (127); *feth etmek* (fet etmek) 'espugnare' (136); *feth etmek* (fet etmek) 'soggiogare' (409) – cf.: *fethetmek* 'to conquer';
- fırar etmek* (fırar etmek) 'fuga, fuggire' (151); *fırar etmek* (fırar etmek) 'scampare, fuggire' (378); *fırar etmek* (fırar etmek) 'scappare, fuggire' (379); *tekrardan fırar etmek* (tekrardan fırar etmek) 'refugire' (348) – cf.: *fırar etmek* 'to run away, to flee, to take flight';
- fırğaz etmek* (fırğaz etmek) 'proclamare' (320); *fırğaz etmek* (fırğaz etmek) 'strillare' (437) – contemporary sources do not confirm such a verb;
- fikir etmek* (fikir etmek) 'immaginarsi' (191); *fıkr etmek* (fıkr etmek) 'pensare' (298); *fıkr etmek* (fıkr etmek) 'speculare, contemplare' (418) – cf.: *fikretmek* 'to think over';
- fitnelik etmek* (fitnelik etmek) 'machinare qualche ingāno' (239) – cf.: *fitnelik* 'intrigue, mischief';
- gebe etmek* (ghiebe etmek) 'ingrauidare' (213) – cf.: *gebe etmek* 'to get with child; to impregnate';
- gemicilik etmek* (ghiemigiliğh etmek) 'nauigare' (268); *yine gemicilik etmek* (iene ghemigiluk etmek) 'rinauigare' (350) – cf.: *gemicilik* '1. seamanship. 2. navigation; seafaring';
- gılağuzluk* [= *kılavuzluk*] *etmek* (ghlaghus luk etmek) 'guidare' (173) – cf.: *kılavuzluk etmek* 'to act as a guide, pilot, go-between';
- girift etmek* (ghirift etmek) 'confiscare' (101) – cf.: *girift* 'a taking, seizure, capture';
- gölge etmek* (ghiolge etmek) 'adumbrare' (22) – cf.: *gölge etmek* 'to shade, to cast a shadow';
- gulgule etmek* (gulgule etmek) 'mormorare' (262) – cf.: *gulgule* = *gulgul* 'clamor, vociferous cry; chirping of birds; noise made by liquor poured from a bottle';
- günah etmek* (ghiunah etmek) 'peccare, fallire' (296) – cf.: *günah etmek* = *günah işlemek* 'to commit a sin';
- hadım etmek* (chadim etmek) 'castrare, tagliare i testicoli' (83) – cf.: *hadım etmek* 'to castrate';
- halis etmek* (chalis etmek) 'refinare' (340) – cf.: *halis* 'pure, unmixed; genuine';
- hapis etmek* (haps etmek) 'imprigionare' (197) – cf.: *hapsetmek* 'to imprison, confine, cast into prison';
- harç etmek* (charg'z etmek) 'spendere' (419), *ziyade harç etmek* (sziiadhe chargz etmek) 'spendere smisuramente' (420) – cf.: *harç* 'expenditure, outlay, expenses, debit';
- hasil etmek* (hasil etmek) 'generare' (160) – cf.: *hasil etmek* '1. to produce, 2. to acquire, to gain';

- hazır etmek* (haszir etmek) 'apparecchiare' (53); *konukluğu hazır etmek* (konukluğhi haszir etmek) 'apparecchiare il conuito' (54); *donanmayı hazır etmek* (donanmai haszir etmek) 'apparecchiare l'armata' (53); *ziyafeti hazır etmek* (szyafeti haszir etmek), 'apparecchiare il conuito' (54) – cf.: *hazır etmek* 'to prepare, to get ready';
- hazm etmek* (hasm etmek) 'maltire, digerire' (242); *hazm etmek* (hasm etmek) 'padire, digerire' (288); *hazm etmek* (hasm etmek) 'smaltire, padire' (406) – cf.: *hazmetmek* 'to digest';
- hekeyat etmek* (hekeiat etmek) 'narrare' (267); *hekayat etmek* (hekiaiat etmek) 'raccontare' (335) – cf.: *hikaye etmek* 'to tell, narrate';
- hekimlik etmek* (hekimligh etmek) 'medicare' (250) – cf.: *hekimlik* '1. profession of a doctor. 2. medical science, medicine';
- heleşe etmek* (helesc-e etmek) 'ruzzare, scherzare' (366) – contemporary sources neither confirm the verb nor its nominal component;
- hereket etmek* (herekiet etmek) 'mouere' (264); *hereket etmek* (herekiet etmek) 'mouere' (265); *ileri hereket etmek* (ileri hereket etmek) 'precedere, andar iuant-i' (314) – cf.: *hareket etmek* '1. to move, stir, act. 2. to act, to behave. 3. to set out, start';
- hiyanet etmek* (chijanet etmek) 'insidiare' (216) – cf.: *hiyanet* 'treachery, ingratitude, perfidy; treason';
- hicab etmek* (hegiabetmek) 'rispettare' (356) – cf.: *hicap* '1. shame, bashfulness; modesty. 2. a veiling, covering; screen, curtain';
- hiç etmek* (hecz etmek) 'annulare' (52), *hiç etmek* (hecz etmek) 'soluere, disfare' (410) – cf.: *hiç* 'nothing';
- hise etmek* (hese etmek) 'diuidere, spartire' (126); *hise etmek* (hese etmek) 'partire, diuidere' (293); *hise etmek* (hese etmek) 'spartire, diuidere' (417) – cf.: *hisse* 'share, allotted portion; part';
- hizmet etmek* (hismet etmek) 'seruire' (399) – cf.: *hizmet etmek* 'to serve, to render service';
- hoş etmek*: *hatırı hoş etmek* (chatri hosc etmek) 'contêtare, piacere' (105); *hatırını hoş etmek* (chatrini chosc-etmek) 'sodisfare, contentare' (408) – cf.: *hoş* 'pleasant, pleasing, nice';
- hoşamet etmek* (chosc-amed, etmek) 'adulare' (21); *hoşamet etmek* (chosc-amed etmek) 'losingare' (236) – cf.: *hoşamed* 'a welcoming';
- höküm etmek* (hokum etmek) 'comandare' (98); *höküm etmek* (hokium etmek) 'deliberare' (114); *hökm etmek* (hochm etmek) 'reggere, gouvernare' (340); *höküm etmek* (hokum etmek) 'sententiare, determinare' (396); *höküm etmek* (hokum etmek) 'statuire, deliberare' (430); *ölmege hüküm etmek* (olmeghe hokum etmek) 'sententiato à morte' (396) – cf.: *hükmetmek* 'to rule; to judge';
- hurdahaş etmek* (chur da chasc etmek) 'frägere, röpere' (154) – cf.: *hurdu haş* 'crushed, broken to pieces';
- islah etmek* (islah etmek) 'emendare, correggere' (133) – cf.: *islah etmek* 'to ameliorate, to better, to correct; to improve';

- ibadet etmek* (ibadet etmek) 'orare, pregare' (283) – cf.: *ibadet* 'worship, prayers, piety; act of worship, divine service';
- iftira etmek* (iftra etmek) 'calumniare, ò vero incolcolpare' (77) – cf.: *iftira etmek* 'to calumniate, to slander';
- ihmal etmek* (ehmal etmek) 'scordarsi' (387); *ihmal etmek* (ehmal etmek) 'trascorrere' (464) – cf.: *ihmal etmek* 'to neglect; to act negligently; to be careless';
- ihhtar etmek* (ikhtiar etmek) 'credere' (110) – cf.: *ihhtar etmek* 'to warn, to remind; to call attention to';
- ikrar etmek* (ikrar etmek) 'confessare' (101); *ikrar etmek* (ikrar etmek) 'promettere' (322) – cf.: *ikrar etmek* 'to confess, to acknowledge';
- iktikat etmek* (iktikat etmek) 'credere' (110) – cf.: *itikade etmek* 'to believe in';
- inkar etmek* (inkiar etmek) 'negare' (268) – cf.: *inkar etmek* 'to deny, to refuse';
- ilacin etmek* (ilagin etmek) 'rimediare, prouedere' (349); *ilacin etmek* (ilagin etmek) 'riparare, cioè rimediare' (352) – cf.: *ilaç etmek* 'arch. to treat medically; to find a cure';
- ilaka etmek* (illaka etmek) 'hauer da fare con alcuno' (174); *ilaka etmek* (ilaka etmek) 'ingerire' (211) – modern sources do not register such a verb or even its nominal element.
- ilka etmek* (ilka etmek) 'suadere, persuadere' (438) – cf.: *ikna etmek* 'to persuade';
- imdad etmek* (imdad etmek) 'soccorrere' (408) – cf.: *imdad etmek* 'to come to the rescue; to help, to assist';
- inkar etmek* (inkiar etmek) 'renegare' (341) – cf.: *inkar etmek* 'to deny, to refute, to repudiate';
- intifak etmek* (intifak etmek) 'accordare insieme' (11) – cf.: *intıbak etmek* 'to adjust oneself; to conform (to)';
- irca etmek* (irgia etmek) 'intercedere' (218) – cf.: *rica etmek* 'to request';
- irenk etmek* (ireng etmek) 'gabbare, ingannare' (158) – cf.: *reng etmek* 'arch. to play a trick';
- irsal etmek* (irsal etmek) 'mandare' (242) – cf.: *irsal etmek* 'to send, to dispatch';
- ispat etmek*: *tekrarden ispat etmek* (tekrarden ispat etmek) 'riprouare' (354) – cf.: *ispat etmek* 'to prove, to confirm, to affirm';
- istifra etmek* (istifra etmek) 'gomito, cioè vomito' (168); *istifra etmek* (istifra etmek) 'riuomitare' (360) – cf.: *istifrağ etmek* 'to vomit';
- işaret etmek* (isc-aret etmek) 'notare' (272); *göziyle işaret etmek* (ghiosijle isc-aret etmek) 'accennare con glöcchi' (7) – cf.: *işaret etmek* '1. to make a sign. 2. to make a mark';
- işgence* [= *işkence*] *etmek* (isghenge etmek) 'flagellare' (149) – cf.: *işkence etmek* 'to torture, torment';
- kabab etmek* (kiabab etmek) 'arrostire' (60); *kabab etmek* (kiabab etmek) 'rostire' (364) – cf.: *kebab etmek* = *kebab yapmak* 'to roast, to broil';
- kabul etmek* (kabuletmek) 'accettare, ricenere' (8); *kabul etmek* (kabu 'etmek) 'accettare, cioè approuare' (8); *kabul etmek* (kabul etmek) 'essandire' (136); *kabul etmek* (kabul etmek) 'ricenere' (345); *dostluğе kabul etmek* (dostluğhe kabuletmek)

'accettare per amico' (8); *humayate kabul etmek* (humaiate kabuletmek) 'accettare nella protezione' (8); *k(i)sayı kabul etmek* (ksai kabul etmek) 'accettare il partito' (80); *mirası kabul etmek* (merasi kabul etmek) 'accettare l'eredità' (8); *sadet ile kabul etmek* (sadetilhe kabuletmek) 'accettare, cioè approuare' (8) – cf.: *kabul etmek* 'to accept, to agree';

kaht etmek: şehiri kaht etmek (sce-hiri kaht etmek) 'affamare città' (23) – cf.: *kaht* 'famine, drought; penury';

kal etmek (kal etmek) 'refinare' (340) – cf.: *kal* 'a smelting, a refining (of metals), cupellation';

kalb etmek (kalb etmek) 'falsare, falsificare' (140) – cf.: *kalbetmek* '1. to change. 2. to invert, reverse, transpose';

kan etmek (kan etmek) 'amazzare' (40); *kan etmek* (kan etmek) 'homicidio' (175); *kan etmek* (kan etmek) 'occidere' (277) – cf.: *kan etmek* 'arch. to kill';

kanun etmek (kanun etmek) 'instituire' (217) – cf.: *kanun* 'law, statute, code, rule, act';

karanlık etmek (karanlık etmek) 'infoscare, oscurare' (210); *karanlık etmek* (karanlık etmek) 'offuscare, oscurare' (279); *karanlık etmek* (charanlık etmek) 'oscurare' (285); *karanlık etmek* (karanlık etmek) 'scurare, oscurare' (390) – cf.: *karanlık etmek* 'to cause darkness, to render dark or obscure, to darken';

kargaşalık etmek (karghasc-aluk etmek) 'fracassare' (153) – cf.: *kargaşalık* 'confusion, confused cries; dispute, quarrel';

kârlemesi etmek (kiarlemesi etmek) 'dissegnare' (124) – contemporary sources do not record such a form;

katl etmek (katl etmek) 'tagliar la testa' (444) – cf.: *kat'etmek* 'to cut, to cut off or through; to clip; to interrupt';

kavga etmek (chaugha etmek) 'rissare' (356); *kavga etmek* (kaughe etmek) 'tumultuare' (469); *kavgaymen (?) etmek* (kaugaimen etmek) 'achetare il rumore' (8); *buçak kavgası etmek* (buciac kaughasi etmek) 'accortelare, cioè fare alle cortellate' (11) – cf.: *kavga etmek* 'to quarrel, to fight';

kavi etmek (kaui etmek) 'stabilire, fermare' (428) – cf.: *kavi* 'strong, solid, robust';

kazilik etmek (kasilik etmek) 'giudicare' (165) – cf.: *kazi* = *kadı* 'Moslem judge';

kesindi etmek (kiesindi etmek) 'motteggiare, burlare' (264); *kesindi etmek* (kiesindi etmek) 'scherzare, motteggiare' (381) – cf.: only: *kesintiye almak* 'slang to make fun of someone secretly';

kin etmek (kien etmek) 'sdegnarsi' (390) – cf.: *kin* 'malice, grudge, hatred';

kör etmek (kior etmek) 'acciecare' (7); *köretmek* (kioretmek) 'ciecare, acciecare' (90) – cf.: *kör* 'blind';

kurban etmek (kurban etmek) 'sacrificare, far sacrificio' (368) – cf.: *kurban etmek* 'to sacrifice';

lakırdı etmek (lakrdi etmek) 'discorrere' (122); *lakırdı etmek* (lakrdi etmek) 'parlamento, ragionamento' (292); *lakırdı etmek* (lakrdi etmek) 'ragionare' (336) – cf.: *lakırdı etmek* 'to talk, to gossip';

latife etmek (latife etmek) 'motteggiare, burlare' (264); *latife etmek* (latife etmek) 'schernire; schernire per burla' (381) – cf.: *latife etmek* 'to joke';

- mahzer etmek* (mahser etmek) 'processare' (320) – cf.: *mahzar* '1. place where one is present. 2. judicial report or decree';
- mamur etmek* (mamur etmek) 'fortificare' (153) – cf.: *ma'mur* 'flourishing, prosperous; cultivated, inhabited';
- maskaralık etmek* (maskaralık etmek) 'bessare, schernire' (70); *maskaralık etmek* (maskaralık etmek) 'buffoneggiare, ò fare il buffone' (74); *maskaralık etmek* (maskaralık etmek) 'sbeffare' (374); *maskuraluk etmek* (maskuraluk etmek) 'schernire' (381) – cf.: *maskaralık etmek* 'to act the fool; to be funny';
- maslahat etmek*: *kariye maslahat etmek* (kariye maslahat etmek) 'negotiare vna donna' (269) – cf.: *maslahat* 'business, affair';
- matrakcılık etmek* (matrakgilik etmek) 'schermire, scrimere' (381) – no records of such a verb or its nominal component in contemporary sources;
- mazul etmek* (masul etmek) 'deponere, metter giu' (115); *mazul etmek* (masul etmek) 'desmettere' (116); *mazul etmek* (masuletmek) 'diporre, cioè metter giu' (120); *mazul etmek* (masuletmek) 'priuare' (319) – cf.: *mazul* 'dismissed (from a post), out of office';
- mehraba etmek* (mehraba etmek) 'toccar la mano' (457) – contemporary sources do not register such a compound verb;
- mekruf etmek* (mekruf etmek) 'contaminare' (105) – cf.: *mekruh* 'abominable, disgusting';
- meramet etmek* (meramet etmek) 'accōmodare, acconciare' (9); *meramet etmek* (meramet etmek) 'accōciare, rifere' (10); *meramet etmek* (meramet etmek) 'racconciare' (334); *meramet etmek* (meramet etmek) 'rapezzare' (338); *meramet etmek* (meramet etmek) 'riparare, rifare' (352); *meramet etmek* (meramet etmek) 'ristanrare' (357); *yeyden* [= *yeniden*] *meramet etmek* (ieiden meramet etmek) 'riconciare' (346) – cf.: *meramet etmek* 'to repair temporarily, to patch up';
- met etmek* (met etmek) 'celebrare, magnificare' (86); *met etmek* (met etmek) 'laudare, lodare' (228) – cf.: *meth etmek* 'to praise';
- mevlut etmek* (meulut etmek) 'celebrar, cioè far festa' (86) – cf.: *mevlud* 'the prophet Muhammad's birthday';
- minnet etmek* (minnet etmek) 'ringratiare' (351); *minnet etmek* (minnet etmek) 'supplicare, dimandar in gratia' (443) – cf.: *minnet etmek* 'to put oneself under an obligation to sb; to ask a favour';
- mukarar etmek* (mukarar etmek) 'affermare' (23); *mukarar etmek* (mukarar etmek) 'confermare, ò stabilire' (101) – cf.: *mukarrer* '1. decided, certain, sure. 2. established, fixed';
- mübaşeret etmek* (mubasc-eret etmek) 'cominciare' (97); *mübaşeret etmek* (mubasceret etmek) 'incominciare, principiare' (203); *mübaşeret etmek* (mubasc-eret etmek) 'ordine, cioè cominciare' (284); *mübaşeret etmek* (mubasc-eret etmek) 'principiare' (318); *tekrardan mübaşeret etmek* (tekr arden mubasceret etmek) 'ricominciare' (346) – cf.: *mübaşeret* 'a beginning';
- mücadele etmek* (mugiadele etmek) 'questionare, contendere' (333); *mücadele etmek* (mugiadele etmek) 'rissare' (356) – cf.: *mücadele etmek* 'to fight';
- müsevede etmek* (museuede etmek) 'abbozzare' (4) – cf.: *müsvedde* 'rough copy, draft';

- nakış etmek* (nakış etmek) 'miniare' (256); *nakış etmek* (nakış etmek) 'recamare' (339) – cf.: *nakış* '1. embroidery. 2. design';
- nalet etmek* (nalet etmek) 'scommunicare' (386) – cf.: *nalet* – colloq. same as *la'net etmek* 'to curse';
- nebedir etmek*: *namı nebedir etmek* (nami nebedir etmek) 'suanırsı i soliti honori' (439) – no confirmation of such a verb in contemporary sources;
- nebilik etmek* (nebilik etmek) 'profetizare' (321) – the verb is not confirmed in contemporary sources;
- netice etmek* (netice etmek) 'ristringere' (357) – cf.: *netice* 'consequence, result, effect';
- nida etmek* (nida etmek) 'bandire' (67); *nida etmek* (nida etmek) 'grida, cioè bando' (171) – cf.: *nida etmek* 'to shout, proclaim';
- nikâh etmek* (nikâh etmek) 'sposare' (425) – cf.: *nikah etmek* 'to become engaged; to marry';
- nişan etmek* (nisc-an etmek) 'notare' (272); *nişan etmek* (nise-an etmek) 'segnare' (393) – cf.: *nişan* 'sign, mark, indication';
- paçarız etmek* (paciariis etmek) 'disturbare' (126); *paçarız etmek* (paciariis etmek) 'impedire' (195); *paçarız etmek* (paciariis etmek) 'ostare, impedire' (286) – cf.: *paçarız* 'crosswise; intricate';
- padişahlık etmek* (padisc-ahlik etmek) 'regnare' (340) – cf.: *padişahlık* '1. sovereignty. 2. empire, kingdom, realm';
- pak etmek* (pak etmek) 'santificare' (372) – cf.: *pak* 'clean, pure, holy';
- para para etmek* (para para etmek) 'stracciare, rompere in pezzi' (433) – cf.: *parçalamak* 'to break into pieces';
- pay etmek* (pai etmek) 'diuidere, spartire' (126); *pay etmek* (pai etmek) 'spartire, diuidere' (417) – cf.: *pay etmek* 'to share, to go shares; to divide';
- pek etmek* (pek etmek) 'indurare, indurire' (207) – cf.: *pek* 'hard, firm; strong';
- perdah etmek* (perdah etmek) 'lisciare, polire' (235); *perda etmek* (perda etmek) 'pulire' (328); *sakalı perdah etmek* (sakeli perdah etmek) 'tondare la barba' (458) – cf.: *perdah* 'polish, glaze';
- peydah etmek* (peidah etmek) 'generare' (160); *peydahetmek* (peidahetmek) 'procacciare, cercare' (319); *peydahetmek* (peidahetmek) 'produrre, generare' (320); *yeyden peydah etmek* (ieiden peidah etmek) 'regenerare' (340) – cf.: *peyda etmek* 'to procure, beget, create; to acquire';
- pusurenklik etmek* (pusurenklik etmek) 'ruffianare' (365) – cf.: *pezevenklik etmek* 'to procure, to pimp';
- rahatsız etmek* (rahatsus etmek) 'scommodare' (385) – cf.: *rahatsız etmek* '1. to disturb. 2. to bother';
- raks etmek* (raks etmek) 'ballare, o danzare' (66) – cf.: *raks etmek* 'to dance; oscillate';
- razı etmek* (rasi etmek) 'acconsentire' (10) – cf.: *razı etmek* 'to satisfy (a person), to obtain the acquiescence of';
- reft etmek* (reft etmek) 'escludere' (135); *reft etmek* (reft etmek) 'priuare' (319) – cf.: *reddetmek* 'to reject, repel; to refuse';

- resid etmek* (*resid etmek*) 'cācellare, cassare' (78); *resid etmek* (*resitetmek*) 'casare' (82); *resid etmek* (*resid etmek*) 'scancellare' (378); *resid etmek* (*resid etmek*) 'scassare, cassare' (379) – cf.: *resid etmek* 'to cancel an item in an account as received';
- riayet etmek* (*raiat etmek*) 'honore' (176) – cf.: *riayet etmek* 'to treat with respect, to pay attention to';
- risvay etmek* (*risuai etmek*) 'imbrattare, sporcare' (192), *risvay etmek* (*risuai etmek*) 'suergognare' (441) – cf.: *rüsvey* 'publicly disgraced, infamous, object of scorn';
- rüzgâr etmek* (*rusghiar etmek*) 'ventar, far vēto' (476) – cf.: *rüzgar* 'wind, breeze';
- sabr etmek* (*sabr etmek*) 'astenersi' (63); *sabr etmek* (*sabr, etmek*) 'cōportare, patientemente' (99); *sabr etmek* (*sabr etmek*) 'comportare' (99); *sabr etmek* (*sabr etmek*) 'contenere, raffrenare' (105); *sabr etmek* (*sabr etmek*) 'moderare' (259); *sabr etmek* (*sabr etmek*) 'patire, soffrire' (294); *sabretmek* (*sabretmek*) 'soffrire' (408); *sabretmek* (*sabretmek*) 'sopportare' (412); *sabr etmek* (*sabr etmek*) 'tolerare, soffrire' (458) – cf.: *sabretmek* '1. to be patient. 2. to endure';
- sahi etmek* (*sahi etmek*) 'accertare, cioè affirmare' (7); *sahi etmek* (*sahi etmek*) 'accettare, cioè approuare' (8); *sahi etmek* (*sahi etmek*) 'amendare, cioè correggiere' (41); *sahi etmek* (*sahi etmek*) 'correggere, emendare' (108) – cf.: *sahih* '1. true, correct, accurate. 2. sound, valid, good, perfect';
- sakat etmek* (*sakat etmek*) 'stroppiare' (437) – cf.: *sakat* 'unsound, defective; disabled, invalid; broken, damaged';
- saltanat etmek* (*saltanet etmek*) 'glorificare' (166) – cf.: *saltanat* '1. sovereignty, dominion, sultanate. 2. authority, rule. 3. pomp, magnificence';
- sarhoş etmek* (*sc-arhosc etmek*) 'inebriare' (207) – cf.: *sarhoş* 'drunk';
- sefa etmek* (*sefa etmek*) 'godere' (167); *sefa etmek* (*sefa etmek*) 'sguazzare, godere' (403); *ziyade safa etmek* (*szyade safa etmek*) 'sguazzare, triōfare' (403) – cf.: *sefa* = *safa* 'enjoyment, pleasure, delight';
- seyir etmek* (*seir etmek*) 'incantare' (201) – cf.: *seyretmek* '1. to look, see (spectacle). 2. to move, to go along';
- sır etmek* (*sir etmek*) 'sacrare, consacrare' (367) – cf.: *sır* 'secret, mystery';
- son etmek* (*soin etmek*) 'finire' (148) – cf.: *son* '1. end; last; ultimate; latter, final. 2. result, issue';
- souk etmek* (*souk etmek*) 'far tepido' (453) – cf.: *soğuk* '1. cold; cold weather. 2. frigid, unfriendly';
- spat etmek* (*spat etmek*) 'prouare, sprimentare' (323) – cf.: *ispat etmek* 'to prove';
- sual etmek* (*suual etmek*) 'interrogare' (219) – cf.: *sual etmek* 'to ask';
- suçlı etmek* (*sucili etmek*) 'colpare, incolpare' (96); *suçlı etmek* (*sueczli etmek*) 'imputare, incolpare' (198) – cf.: *suçlu* 'guilty, culprit; sinner';
- sulf etmek* (*sulf etmek*) 'achetare la lite' (9) – contemporary sources do not register such a verb;
- sultanluk etmek* (*sultanluk etmek*) 'dominare' (127) – cf.: *sultanlık* '1. sovereignty; office of a sultan. 2. sultanate';
- sünnet etmek* (*sunnet etmek*) 'circoncidere' (92) – cf.: *sünnet etmek* '1. to circumcise. 2. to amend';

- şahidetlik etmek* (sc-ahidetluk etmek) 'testificare' (454) – cf.: *şahidlik etmek* 'to give testimony';
- şamata etmek* (sc-amata etmek) 'schiamare, schiamazzare' (382) – cf.: *şamata etmek* 'to make a great noise';
- şehit etmek* (sc-ehit etmek) 'martorizzare' (247) – cf.: *şehit* 'one who dies in battle for Islam, martyr';
- şekva etmek* (sec-qua etmek) 'accusare' (13); *şekva etmek* (sc-equa etmek) 'querelare' (332) – cf.: *şekva* 'complaint';
- şen etmek* (sc-en etmek) 'allegrare alcuno' (34) – cf.: *şen* 'joyous, cheerful';
- şerif etmek* (serif etmek) 'nobilitare' (271) – cf.: *şerif* '1. sacred. 2. noble';
- şikâr etmek* (sc-ikiar etmek) 'predare, rapinare' (314) – cf.: *şikar* 'prey; victim';
- şikayat etmek* (sc-ikiai etmek) 'lamentarsi, querelarsi' (226); *şikiyat etmek* (sc-ikijet etmek) 'querelare' (332); *şikayat etmek* (sc-ikiai etmek) 'sindicare, accusare' (405) – cf.: *şikayet etmek* 'to complain about';
- şirin etmek* (sc-irin etmek) 'addolcire, cioè far dolce' (17) – cf.: *şirin* 'sweet; affable; charming';
- şöhret etmek* (sc-ohret etmek) 'ornare, adobbare' (285) – cf.: *şöhret* '1. fame, reputation, renown. 2. name by which a man is known';
- şükür etmek* (sc-ukiur etmek) 'ringratiare' (351) – cf.: *şükretmek* 'to thank, to praise (God)';
- tacib etmek* (tagibe etmek) 'marauigliarsi' (244); *tacib etmek* (tagibe etmek) 'stupirsi' (438) – cf.: *tacib* 'a feeling of astonishment; a cause of wonder, surprise';
- taderik etmek* (taderik etmek) 'preparazione' (316); *taderik etmek* (taderik etmek) 'presentire, antiuedere, indouinare' (317); *taderik etmek* (taderik etmek) 'prouedere' (324); *taderik etmek* (taderik etmek) 'rimediare, prouedere' (349); *kemlige tadarik etmek* (kiemlighie tadarik etmek) 'prouedere al male' (324) – cf.: *tedarik etmek* 'to procure, obtain, prepare, provide';
- tahrir etmek* (tahrir etmek) 'pigliare in nota gli paesi' (306) – cf.: *tahrir etmek* 'to set down in writing, to write';
- takik etmek* (takik etmek) 'accertare, cioè affermare' (7) – perhaps cf.: *tedkik etmek* 'to investigate carefully, to go into a matter';
- taklit etmek* (taklit etmek) 'contrafare' (106) – cf.: *taklit etmek* 'to follow blindly, to imitate';
- talan etmek* (talan etmek) 'abottinare' (5); *talan etmek* (talan etmek) 'depredare' (115); *talan etmek* (talan etmek) 'saccheggiare' (366) – cf.: *talan etmek* 'to plunder, to sack, loot';
- talim etmek* (talim etmek) 'essercitare' (137); *talim etmek* (talim etmek) 'instituire' (217) – cf.: *talim etmek* '1. to teach, to drill. 2. to practice';
- tamam etmek* (tamam etmek) 'conchiudere' (99) – cf.: *tamam etmek* 'to complete, finish, terminate';
- tayin etmek* (tain etmek) 'deputare' (115); *tayin etmek* (tain etmek) 'destinare' (116); *tayin etmek* (tain etmek) 'diputare; comettere qualche carico' (120) – cf.: *tayin etmek* '1. to appoint. 2. to decide, to fix, to settle';

- teftiş etmek* (teutisc etmek) 'inquisire' (215) – cf.: *teftiş etmek* 'to inspect';
telif etmek: *kitab telif etmek* (kitab telif etmek) 'componere, comporre libri' (99) –
 cf.: *telif etmek* 'to write, to compile';
tembih etmek (tembeh etmek) 'ordinare' (283) – cf.: *tenbih etmek* 'to warn, to enjoin';
temiz ve pak etmek (temis ue pak etmek) 'purgare, nettare' (329) – cf.: *temiz* 'clean,
 pure', *pak* 'id.';
tenezzül etmek (tenesul etmek) 'abbassare, humiliarsi' (3) – cf.: *tenezzül etmek* 'to deign
 to, to deign to accept';
tercime etmek (tergime etmek) 'interpretare' (218); *tercime etmek* (tergime etmek) 'tra-
 durre da vna lingua in vn'altra' (462) – cf.: *tercüme etmek* 'to translate (into)';
terk etmek: *işden terk etmek* (iscden terk etmek) 'abbandare l'impresa' (3) – cf.: *ter-
 ketmek* 'to leave, to abandon';
teslim etmek (teslim etmek) 'consegnare' (103); *sahabına teslim etmek* (sahabine teslim
 etmek) 'rendere, restituire' (341); *sahabına teslim etmek* (sahabina teslim etmek)
 'ristituire' (357) – cf.: *teslim etmek* 'to hand over, to deliver';
tez etmek (tes etmek) 'spessicare' (420) – cf.: *tez* 'quick; quickly, promptly';
tımar etmek (timer etmek) 'acconciare, pulire' (10) – cf.: *tımar etmek* 'to groom';
traş etmek (trasc etmek) 'radere' (335); *traş etmek* (trasc etmek) 'radere' (338); *ka-
 lemi traş etmek* (kalemi trasc etmek) 'temperar la penna' (448) – cf.: *tıraş etmek*
 '1. to shave. 2. to cut';
- ufacuk etmek* (vfagiuk etmek) 'sminuzzare' (407) – cf.: *ufacık* 'very small, tiny';
uzur etmek (vsur etmek) 'scusare' (390) – cf.: *özür dilemek* 'to ask pardon; to beg to
 be excused';
- vefadarlık etmek* (vefadarlık etmek) 'corrispondere' (108) – cf.: *vefadarlık* 'fidelity,
 loyalty, constancy';
vefat etmek (vefat etmek) 'morire' (262) – cf.: *vefat etmek* 'to die';
viran etmek (viran etmek) 'conculculare' (100); *viran etmek* (viran etmek) 'disertare,
 cioè guastare affatto' (116); *viran etmek* (veran etmek) 'disertare' (122); *viran etmek*
 (viranetmek) 'esteermicare' (137); *virana etmek* (virana etmek) 'struggere' (437);
birisi viran etmek (birisi viran etmek) 'rouinare vno' (364); *vilayati viran etmek*
 (vilaiati viran etmek) 'rouinare vn paese' (364) – cf.: *viran* 'devastated, ruined';
visali etmek (visali etmek) 'render la pariglia' (292) – contemporary sources register
 only *visal* 'a meeting, lover's union';
- yağma etmek* (iagma etmek) 'abottinare' (5) – cf.: *yağma etmek* 'to plunder';
yahni etmek (iachni etmek) 'alessare' (32) – in contemporary dictionaries only the
 noun *yahni* is registered, cf.: *yahni* 'a meat stewed with onions';
yardım etmek (iardım etmek) 'diffendere' (118); *yardım etmek* (iardım etmek) 'soc-
 correre' (408); *yardım etmek* (iardım etmek) 'soffragare' (409); *yardım etmek*
 (iardım etmek) 'souenire, aiutare' (415); *yardum etmek* (iardum etmek) 'aiutare'
 (28) – cf.: *yardım etmek* 'to help';
yasak etmek (iasak etmek) 'proibire, vietare' (322) – cf.: *yasak etmek* 'to forbid';

yazuk etmek (iasuk etmek) 'peccare, fallire' (296) – cf.: *yazık* 'arch. sin, guilt';
yekun etmek (iekun etmek) 'sommare' (411) – cf.: *yekun* 'total, sum';
yel etmek (iel etmek) 'tirare vn peto' (457) – cf.: *yel* 'wind';
yemin etmek (iemin etmek) 'giurare' (165) – cf.: *yemin etmek* 'to swear, to take an oath';
yeyden etmek (ieiden etmek) 'rifare, cioè far di nuovo' (347) – cf.: *yeniden* 'over again, from the beginning, afresh, anew';
 (?) *yeyil etmek* (ieil etmek) 'alleggerire' (33) – cf.: perhaps *yeyni* 'light, easy';
yoldaşlık etmek (ioldasc-lik etmek) 'accompagnare' (10) – cf.: *yoldaşlık* 'being a fellow traveller';

zabun etmek (szabun etmek) 'sneruare, indebolire' (407) – contemporary sources do not confirm such a verb;

zapt etmek (sapt etmek) 'amministrare, gouvernare, regnere' (43); *zapt etmek* (szapt etmek) 'domare' (127); *zapt etmek* (sapt etmek) 'gouvernare' (168); *zapt etmek* (sapt etmek) 'ingombrare' (212); *zapt etmek* (sapt etmek) 'reggere, gouvernare' (340); *zapt etmek* (sapt etmek) 'frenare, raffrenare' (155); *zapt etmek* (sapt etmek) 'raffrenare, retenere' (335) – cf.: *zaptetmek* 'to hold firmly, to seize; to take possession of, to conquer';

zarar etmek (sazar etmek) 'nocere' (271); *zarar etmek* (sazar etmek) 'nuocere' (275); *zarar etmek* (sazar etmek) 'scapitare, perdere in qualche cosa' (379); *kimesne-ye zarar etmek* (kimesneie szazar etmek) 'offendere, nocere ad alcuno' (279) – cf.: *zarar etmek* 'to suffer harm';

zarb etmek (sarb etmek) 'improntare, imprimere' (197); *zarbetmek* (sarbsetmek) 'moltiplicare' (260) – cf.: *zarb etmek* 'to multiply';

zem etmek (szem etmek) 'biasmare' (72) – cf.: *zem* 'blame, censure';

zina etmek (szina etmek) 'fornicare' (152) – cf.: *zina* 'adultery; fornication';

ziyafet etmek (siiafet etmek) 'tormentare, dar tormêto' (459) – but cf. contemporary *ziyafet* 'feast, banquet; dinner party';

zor etmek (szoretmek) 'constringere, forzare' (104); *zor etmek* (sor etmek) 'forzare' (153); *zor etmek* (szor etmek) 'rifornare' (347); *zor etmek* (szoretmek) 'sforzare' (402); *zor etmek* (szor etmek) 'violare, per forza' (482); *ghendisine zor etmek* (ghendisine szoretmek) 'sforzarsi' (402) – cf.: *zor* '1. hard, difficult, fatiguing. 2. strength; force; might';

zulüm etmek (szulum etmek) 'angareggiare, grauare' (48) – cf.: *zulüm* 'wrong; oppression; cruelty';

etmemek – This is the negative form of the verb *etmek* 'to do'. Thus, all the compound verbs presented below with the form *etmemek* convey a negative meaning:

adavet etmemek (adauet etmemek) 'non portar odio' (278) – see: *adavet etmek*;

düğün etmemek (dughiun etmemek) 'non far nozze' (274) – cf.: only: *düğün* 'wedding feast';

ferakat etmemek (ferakat etmemek) 'perseuerare' (301) – see: *ferakat etmek*;

hazm etmemek (hasm etmemek) 'indigistione' (205) – see: *hazm etmek*;

işaret etmemek (isc-aret etmemek) 'non notare' (273) – see: *işaret etmek*;

kabul etmemek (kabul etmemek) 'recusare' (340); *ğabul etmemek* (ghabul etmemek) 'ripulsare' (354) – see: *kabul etmek*;
nişan etmemek (niscan etmemek) 'non notare' (273) – see: *nişan etmek*;
terk etmemek (terk etmemek) 'perseuerare' (301) – see: *terk etmek*;
 The compound verbs with negative forms of *etmek* are not recorded in modern sources.

olmak (olmak) 'dimorare, cioè habitare' (119); *olmak* (olmak) 'diuentare' (126); *olmak* (olmak) 'essere' (137); *olmak* (olmak) 'ottenere' (287);
acı olmak (agi, olmak) 'amaregiare, diuenire amaro' (39) – cf.: *acı* 'bitter, acid, sour';
aç olmak (agz, olmak) 'affamare hauer fame' (23) – cf.: *aç* '1. hungry. 2. greedy';
aksak olmak (aksak olmak) 'inzoppiare' (221) – cf.: *aksak* 'limping, lame';
asi olmak (asi olmak) 'rebellarsi' (339); *asi olmak* (asi olmak) 'ribellarsi' (344) – cf.:
asi 'rebelious, refractory; rebel';
aşık olmak (asc-ik olmak) 'innamorarsi' (214) – cf.: *aşık olmak* 'to fall in love';
aş(i)na olmak (asc-na olmak) 'conoscere' (103) – cf.: *aşina, aşna* '1. familiar, well-known. 2. acquaintance';

bendesi olmak (bendesi olmak) 'obligare' (276) – contemporary sources register neither the compound verb nor the nominal element included in it;
bensiz olmak (bensis olmak) 'pallidirsi' (289) – cf.: *bensiz* 'without a mole';
beraber olmak (beraberolmak) 'vguagliare' (479) – cf.: *beraber* 'equal; uniform';
beyan olmak: elmile beyan olmak (elmile beian olmak) 'risplendere per virtù' (356) – cf.: *beyan* 'declaration, expression';
boş olmak (bosc olmak) 'vacare, esser voto, esser senza' (470) – cf.: *boş* 'empty; vacant';
bir olmak (birolmak) 'accoppiare' (10); *bir olmak* (bir olmak) 'congiungere, vnite insieme' (102) – cf.: *bir olmak* 'to join forces, to unite';
birlik olunmak (birlik olunmak) 'vnirsi' (485) – cf.: *birlik* '1. unity. 2. union';
borçlı olmak (borgzli olmak) 'indebitarsi' (204) – cf.: *borçlu* 'debtor; indebted, under obligation';

caleli olmak (gialeli olmak) 'rebellarsi' (339) – contemporary sources do not register such a verb, neither is the nominal element confirmed;
cem olmak (gem olmak) 'adunare, congregare fare adunaza' (22) – cf.: *cem* 'olmak' 'pass. of *cem'etmek* 'to collect, bring together';
ceset olmak: bir ceset olmak (bir gieset olmak) 'incorporarsi' (204) – cf.: *ceset* 'corpse, body';
cinli olmak (ginli olmak) 'spiritarsi' (423) – cf.: *cinli* 'possessed by a demon; haunted';

datlı olmak (datli olmak) 'addolcirsi' (17); *datlı olmak* (datli olmak) 'adolcirsi' (127) – cf.: *tatlı* 'sweet; pleasant';
deli olmak (deli olmak) 'impazzire' (195) – cf.: *deli olmak* 'to be mad on sth';
dilsiz olmak (dilsis olmak) 'mutire, diuenir muto' (266) – cf.: *dilsiz* 'dumb; mute';
dost olmak (dost olmak) 'hauere amicitia' (42) – cf.: *dost olmak* 'to become friends';

dövmeli olmak (douletli olmak) 'prosperare' (323) – cf.: *devletli* 'prosperous, fortunate';
duh(u)l olmak (duhl olmak) 'gionta, arriuò' (163) – cf.: *duhul* 'entering, entrance';
düşmen olmak (disc-men olmak) 'innimicarsi' (214) – cf.: *düşman* 'enemy, foe';

eskeri olmak (eskieri olmak) 'militare, far l'arte della guerra' (256) – cf.: *asker olmak* 'to join the army';
ey(i) olmak (ei olmak) 'star bene' (430) – cf.: *iyi olmak* '1. to recover. 2. to be good. 3. to be in order';

fakir olmak (fakir olmak) 'impouerire' (197) – cf.: *fakir* 'poor, pauper';

genç olmak (giengz olmak) 'ringiouenire' (351) – cf.: *genç* 'young';
günahsuz olmak (ghiunak sus olmak) 'scolpare, discolpare' (385) – cf.: *günahsız* 'blameless, without sin';

hain olmak (chain olmak) 'rebellarsi' (339) – cf.: *hain* 'traitor, treacherous; deceitful';
hasta olmak (chasta olmak) 'ammalare, ammalarsi' (39) – cf.: *hasta olmak* 'to get sick, to be ill';

hazır olmak: kaçmağa hazır olmak (kacimagha haszir olmak) 'apparecchiarsi a fuggire' (54) – cf.: *hazır* 'ready, prepared';

hiç olmak (hecz olmak) 'suanire, riuscire in niente' (439) – cf.: *hiç olmak* '1. to become nothing. 2. to perish, to vanish';

irsuz olmak (irsus olmak) 'essere infame' (208) – contemporary sources do not register such a compound verb. As for the form *irsuz* perhaps this is a derivative with the suffix *-suz* < *ırz* 'purity, honor';

iş üstüne olmak (isc vstune olmak) 'negotiare, far facende' (269) – this idiom is not registered in contemporary sources, however, all elements forming this compound are known;

imani olmak (imani olmak) 'pieta, diuotione' (305) – cf.: *iman* 'belief, faith, religion';
ircası kabul olmak (irgiasi kabul olmak) 'impetrare, ottenere' (196) – this phrase is not registered in contemporary sources. Even the compound verb *kabul olmak* does not appear in modern dictionaries, however, the nominal elements of this phrase are known and confirmed. cf.: *irca* 'a sending back', *kabul* 'acceptance';

kadir olmak (kadir olmak) 'osare, ardire' (285); *kadir olmak* (kadir olmak) 'potere' (313); *kadir olmak* (kadir olmak) 'valere, potere' (471) – cf.: *kadir olmak* 'to be able, to have the power';

kadid olmak (kadid olmak) 'indurirsi per il freddo' (207) – cf.: *kadid* 'skin and bone; skeleton';

kalın olmak (kalin olmak) 'ingrossarsi' (213) – cf.: *kalın* 'thick';

kehel olmak (kiehel olmak) 'impigrirè, cioè diuenir pigro' (196) – cf.: *kehel* 'lazy';

kem olmak (kiem olmak) 'peggiore' (297) – cf.: *kem* 'bad, evil';

k(i)lav(u)z olmak (klaus olmak) 'menare, guidare' (251) – cf.: *kılavuz* 'guide, pilot';
köylü olmak (kioulu olmak) 'rusticare, star in villa' (366) – cf.: *köylü* 'villager';
kuvetli olmak (kuuetlu olmak) 'vigoreggiare, esser nel suo vigore' (480) – cf.: *kuvvetli*
 'strong; vigorous';

kül olmak (kiul olmak) 'in cenerire' (201) – cf.: *kül olmak* 'to be reduced to ashes';

layık olmak (laik olmak) 'meritare' (252) – cf.: *layık* 'worthy; suitable';

mağrur olmak (maghrur olmak) 'in alzarsi, cioè insuperbirsi' (199) – cf.: *mağrur olmak* 'to be proud';

mail olmak (mail olmak) 'inclinatione' (202) – cf.: *mail* 'leaning, inclined';

maskara olmak (maskara olmak) 'immascararsi' (193); *maskara olmak* (maskara olmak) 'maskararsi' (248) – cf.: *maskara olmak* 'to be ridiculed';

maslahat olmak (maslahat olmak) 'ottenere' (287) – cf.: *maslahat* 'business; affair';

mehman olmak (mehman olmak) 'riposare' (353) – this compound verb is not registered in contemporary sources and the nominal element is also not found;

mestane olmak (mestane olmak) 'imbricare' (192) – cf.: only: *mest olmak* 'to be intoxicated';

milk sahabi olmak (milk sahabi olmak) 'regnare' (341) – cf.: *mülk sahibi* 'landowner';

mukabile olmak (mukabilhe olmak) 'incontrarsi' (204) – cf.: *mukabil* 'opposite';

mukayat olmak (mukaiat olmak) 'affissato, affisso' (24); *mukayet olmak* (mukaiet olmak) 'impiegare' (196); *mukayet olmak* (mukaiet olmak) 'procurare, sollecitare' (320) – cf.: *mukayyet olmak* 'to be bound; to be restricted';

muti olmak (muthe olmak) 'humigliare, abassare' (177); *muti olmak* (muteh olmak) 'vbedire' (473); *muti olmak* (muthe olmak) 'obedire' (276) – cf.: *muti* 'obedient, submissive';

mürüd olmak (miurud olmak) 'seguire' (393) – cf.: *mürüd* 'desirous';

müşeref olmak (musc-eref olmak) 'riuedersi' (359) – cf.: *müşerref olmak* 'to be honored';

napak olmak: *maryolligile napak olmak* (mariollighilhe napak olmak) 'sporcarsi di ribaldaria' (424) – cf.: *napak* 'unclean, foul, filthy';

nebedir olmak (nebedir olmak) 'suanire, riuscire in niente' (438/439) – neither the nominal element nor the compound verb is registered in contemporary sources;

püşman olmak (pusc-man olmak) 'pentirsi' (299) – cf.: *pişman* 'regretful, sorry, penitent';

rahat olmak (rahat olmak) 'posare, riposare' (312); *rahat olmak* (rahat olmak) 're-posare' (342); *rahat olmak* (rahat olmak) 'riposare' (353) – cf.: *rahat* 'rest; ease; comfort; quiet';

sağ olmak (sagholmak) 'sanarsi' (371); *sağ ol* (saghol) 'stà sano' (428) – cf.: *sağ olmak* 'to be alive; to be in good health';

sağduc olmak (saghdugz olmak) 'tenere à battesimo' (451) – cf.: *sağdıç* 'godfather';

- sahab olmak* (sahab olmak) 'impadronirsi' (194); *sahab olmak* (sahab olmak) 'insignorirsi' (216) – cf.: *sahib* '1. possessing. 2. owner. 3. protector, master, patron';
- sarhoş olmak* (sarhosc olmak) 'imbricare' (192); *sarhoş olmak* (sc-arhosc, olmak) 'embricare' (133) – cf.: *sarhoş* 'drunk';
- sergarden olmak* (szerghiarden olmak) 'disuiarsi' (126) – cf.: *sergerdan* '1. whose head turns round, giddy. 2. perplexed, bewildered';
- suçsuz olmak* (suczsus olmak) 'scolpare, discolpare' (385) – cf.: *suçsuz* 'not guilty, innocent';
- sulf olmak* (sulf olmak) 'accordarsi col suo creditore' (11) – cf.: *sulh* '1. peace, reconciliation, accord. 2. compromise, friendly arrangement';
- sus olmak* (sus olmak) 'silentio' (404) – cf.: *sus* 'silent, quiet';
- süküt olmak* (sukiut olmak) 'tacere, star quieto' (444) – cf.: *sükut* 'silence';
- şirin olmak* (sc-irin olmak) 'addolcire, cioe far dolce' (17) – cf.: *şirin* 'sweet';
- şişko olmak* (sc-isc-ko olmak) 'ingrossarsi' (213) – cf.: *şişko* 'a very fat man';
- tavlulu olmak* (taulu olmak) 'vigoreggiare, esser nel suo vigore' (480) – cf.: *tavlu* 'in its best condition';
- tebdil olmak: suret tebdil olmak* (suret tebdil olmak) 'strauestirsi, mascararsi' (435) – cf.: *tebdil* 'change, alteration';
- teslim olmak* (teslim, olmak) 'confidarsi' (101) – cf.: *teslim olmak* 'to surrender, give oneself up';
- tok olmak* (tok olmak) 'satiare' (373) – cf.: *tok olmak* 'to be full, satiated with food';
- usullu olmak: usullu ol* (vsulli ol) 'stà in ceruello' (428) – cf.: *usullü* 'methodical, systematic';
- üstüne olmak* (vstune olmak) 'premere, cioè sollecitare' (315); *üstüne olmak* (vstune olmak) 'procurare, sollecitare' (320); *üstüne olmak* (vstune olmak) 'sollecitare' (410); *üstüne olmak* (vstune olmak) 'spronare' (426); *üstüne olmak* (vstune olmak) 'stimolare, sollecitare alcuno' (432) – contemporary sources do not register this phrase, however, the nominal element forming this compound is known and popular in the modern language, cf.: *üstüne* – Dat. form of *üst* 'top of anything; upper';
- vasıl olmak* (vasil, olmak) 'arriuare & aggiungere' (60) – cf.: *vasıl olmak* 'to arrive; to reach';
- v(u)kufi olmak* (vkufi olmak) 'pratica, esperienza' (314) – cf.: *vukuf* 'knowledge, information';
- yakın olmak* (iakin olmak) 'auicinarsi' (64) – cf.: *yakın* 'near';
- yavuz olmak* (iaus olmak) 'adirsarsi, crucciarsi' (19) – cf.: *yavuz* 'cruel, ferocious';
- zabun olmak* (szabun olmak) 'debilitare, indebolire' (114); *zabun olmak* (sabun olmak) 'fiaccare, indebolire' (145) – contemporary sources register neither the noun nor the compound verb with the word *zabun*;

zalim olmak (szalim olmak) 'incrudelirsi' (204) – cf.: *zalim* 'unjust, tyrannical, cruel';
zayi olmak (szai olmak) 'perire, ponire' (300) – cf.: *zayi olmak* 'to be lost, to perish';

The form **olmamak** is the negative form of the verb *olmak* 'to be, to become'.

bendesi olmamak (bendesi olmamak) 'non obligarsi' (276);

birlik olmamak (birlik olmamak) 'seditione, discordia' (392); *birlik olmamak* (birlik olmamak) 'zizania, discordia' (493);

muti olmamak (muthe olmamak) 'non obedire' (276);

tabi olmamak (tabi olmamak) 'disubedire' (126) – cf.: only: *tabi olmak* 'to follow, to be a follower'.

Contemporary sources do not register compound verbs with *olmak* in the negative form and even their equivalents with an affirmative meaning are rarely registered.

The verb **eylemek** in modern Turkish appears only rarely. In fact this is an equivalent of the verbs: *yapmak*, *etmek*. In Molino's Dictionary we encounter this verb as an auxiliary verb only once in the following phrase:

eylik eyle (eiligh eile) 'fa bene' (139) – cf.: *eylemek* 'to make, to do'. Compare also with: *iyilik yapmak* 'to do a kindness'.

The verb **kılmak** as auxiliary verb is registered by Molino in two phrases:

ölüyi diri kılmak (olui deri klmak) 'resuscitare' (343); *ölüyi diri kılmak* (olui deri klmak) 'risuscitare' (357). This idiom is not present in contemporary language.

secde kılmak (secsde glmak) 'adorare' (20) – cf. in modern sources: *secde etmek* 'to prostrate oneself in worship'.

The analysis of the collected material prompts several comments concerning a comparison of Ottoman-Turkish with modern Turkish.

As far as *etmek* is concerned we can say that the auxiliary function of this verb was very frequent in the Ottoman-Turkish language. In Molino's Dictionary we find about 246 compound verbs (also idioms) which use *etmek*. About 48% of these forms are still used in the modern language; therefore the verb still maintains its activity in such a function. About 39% of the seventeenth-century material constitute compound verbs, but such compounds are not confirmed in modern sources, although their nominal components are known and registered. However, this can be explained by the fact that during the process of language development the compound verbs with *etmek* were probably replaced by new, one-word verbal derivatives or even neologisms. Only 4% of the analysed compound verbs with *etmek* are not confirmed in modern sources. Nevertheless, we cannot exclude the fact that certain mistakes committed by Molino may make the identification of some forms impossible.

With regard to *olmak*, the collection of compound verbs is less numerous (only 88 examples) in comparison with the forms with *etmek*. However, it is obvious that the compound verbs using *olmak*, if only from semantic point of view, can be formed in most cases from compound verbs incorporating *etmek* since they form the reflexive forms (compare, for example, Stachowski 2007: 246). Therefore, it is

not surprising that only 28% of the compounds with *olmak* recorded by Molino are registered in modern sources. However, most of the nominal components in the compounds with *olmak* (71%) are registered in modern sources.

The present analysis has shown that in the historical Turkish language (Ottoman-Turkish) verbs such as *etmek* and, to a lesser degree, *olmak* when acting in an auxiliary function, together with nominal elements, frequently formed compound verbs, which appeared in numerous phrases and idioms.

Many of the historical forms are still registered in contemporary sources, however, the tendency to form verbs using separate auxiliary verbs in comparison with Ottoman-Turkish is not as great.

References

- Adamović M. 1533/2001. *Das Türkische des 16. Jahrhunderts. Nach den Aufzeichnungen des Florentiners Filippo Argenti*. Göttingen.
- Adamović M. 1974. Giovanni Molino und seine türkische Grammatik. – *Acta Linguistica Academiae Scientiarum* 24. 1–4: 37–67.
- Dilaçar A. 1964. *Türk Diline Genel Bir Bakış*. Ankara.
- Gencan T. N. 1971. *Dilbilgisi*. İstanbul.
- Göksel A., Kerslake C. 2005. *Turkish: A comprehensive grammar*. London, New York.
- Lewis G. L. 1975. *Turkish grammar*. Oxford.
- Majda T. 1985. *Rozwój języka tureckiego w XVII wieku*. Warszawa.
- Majda T. 2001. *Język turecki*. Warszawa.
- Preto P. 1975. *Venezia e i turchi*. Firenze.
- YRh = *Redhouse Yeni Türkçe-İngilizce Sözlük*. İstanbul 1981.
- Siemienieć-Gołaś E. 2005. *Turkish lexical content in Dittionario della Lingua Italiana, Turchesca by Giovanni Molino (1641)*. Kraków.
- Stachowski M. 2007. *Gramatyka języka tureckiego w zarysie*. Kraków.
- Święcicka E. 2000. Interpreter Yovhannes Ankiwrac'i also called Giovanni Molino. – *Folia Orientalia* XXXVI: 329–342.
- Tanış A. 1989. *Giovanni Molino'nun İtalyanca-Türkçe Sözlüğü ve Halk Türkçesi*. Ankara.